

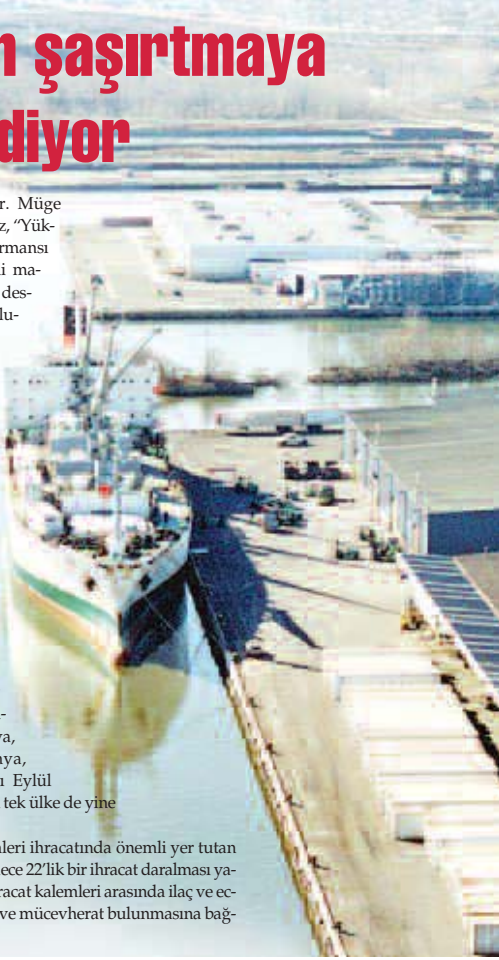
Hindistan şaşkırtmaya devam ediyor

Koç Üniversitesi'nden Dr. Müge Adalet ve Doç. Dr. Kamil Yılmaz, "Yükselen Pazarlarda İhracat Performansı ve Durgunluktan Çıkış" isimli makalelerinde Dr. Sumru Öz'ü destekler nitelikte tespitlerde bulunuyor.

Öncelikle dünya ekonomisindeki toparlanmanın ağırlıklı olarak dış ticaret kanalıyla gerçekleşeceğini savunan Adalet ve Yılmaz, Hindistan'ın kriz ve kriz sonrası diye tanımladıkları Ağustos 2009'dan sonraki dönemde gösterdiği ihracat başarısına dikkat çekiyorlar.

Makalede "Hindistan ihracatı Eylül 2008'e göre hem göreceli olarak en az düşüşü, hem de Ağustos 2009 itibarıyla en ciddi iyileşmeyi yaşamıştır. İncelediğimiz ülkeler arasında (BRIC ülkeleri ile Japonya, Güney Kore, Malezya, Tayland, Endonezya, Polonya, Meksika ve Türkiye) ihracatı Eylül 2008 değerlerinin üstüne çıkan tek ülke de yine Hindistan olmuştur" deniyor.

Ham petrol ve petrol ürünleri ihracatında önemli yer tutan Hindistan'ın küresel krizde sadece 22'lik bir ihracat daralması yaşamasının nedeni ise başlıca ihracat kalemleri arasında ilaç ve eczacılık ürünleri ile kıymetli taş ve mücevherat bulunmasına bağlıyor.

BRIC'İN KRİZDEKİ İHRACATI NE ÖĞRETTİ?

Dr. Sumru Öz, Brezilya, Çin, Hindistan ve Rusya'nın krizdeki ihracat hasarlarını inceledi ve ortaya şu notları koydu:

■ Belli mal gruplarında yoğunlaşmayan, bir başka deyişle ürünleri çeşitlilik arz eden ülkelerin ihracatı küresel krizden daha az etkileniyor.

■ Krizlerde büro, muhasebe ve bilgi işleme makineleri, ilaç ve eczacılık ürünleri gibi tek-

noloji yoğun sektörler ile temel ihtiyaçlara yönelik sektörlerde ihracat düşüşü daha az oluyor.

■ Küresel krizlerde talepteki azalmaya bağlı olarak emtia fiyatlarının düşmesi, Rusya gibi ihracatı ağırlıklı olarak bu tür kalemlerden oluşan ülkeleri daha çok etkiliyor.

■ BRIC ülkelerinin kriz sürecindeki ihracat performanslarıyla ekonomik büyümeleri arasında paralellik var.

büyük ihracat kalemi olan demir-çelik ürünleri ile dokuzuncu sıradaki motorlu kara taşıtları ve römorklar ihracatı yüzde 70'e varan oranda azaldı.

Çin ihracat kalemlerinde kriz sürecinde görülen değişim, küresel krizin reel sektör üzerindeki yıkıcı etkisini en çok otomotiv ve onun başlıca girdilerinden olan demir-çelik sanayinde gösterdiği bulgusunu destekliyor.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'nin verilerine göre Türkiye'nin ise Ocak-Eylül 2009'da 2008'in aynı dönemine kıyasla motorlu kara taşıtları ve römorklar ihracatı yüzde 45, demir-çelik ürünleri ihracatı ise yüzde 56 azaldı. Ancak Türkiye'nin en büyük iki ihracat kalemini oluşturan bu ürün gruplarının Çin ihracatı içindeki ağırlığı çok daha az. Bu da Çin'in küresel krizden daha az etkilenmesinin nedenlerinden biri."

Brezilya'yı soya kurtardı

Yüzde 20'lik düşüşle küresel krizden en az etkilenen ikinci BRIC ülkesi olan Brezilya'nın ihracatı Kasım 2008'de 198 milyar dolara ulaştıktan ve bir ay daha bu değeri koruduktan sonra Ocak

2009'dan itibaren azalmaya başladı.

Doktor Sumru Öz, Brezilya'nın başlıca ihracat ürünleri arasında küresel krizden en çok etkilenen sektörler olarak, binek otomobilleri ve ham petrolü gösteriyor. Bu dönemde her iki sektörde de ihracattaki düşüş, yüzde 40 oranında oldu. Öz, Ocak-Eylül 2008 döneminde Brezilya'nın en büyük ihracat kalemi olan demir-çelik ürünlerindeki yüzde 18'lik düşüşü ise Çin ve Türkiye'deki sektörlerle karşılaştırarak, "Brezilya'da sektör, daha ılımlı bir düşüş yaşadığı" diyor.

Brezilya'nın ihracatındaki en ilginç gelişmenin ise soya yağı ve fraksiyonları, soya atıkları ile ham şeker kamışı ihracatında yaşandığına dikkat çeken Öz, bu kalemlerdeki artışın, Brezilya'nın demir-çelik ve ham petrol kalemlerindeki ihracat düşüşünü bir ölçüde telafi ettiğini kaydediyor.

En çok etkilenen Rusya

2008 itibarıyla ihracatının yüzde 66'sı mineral yakıt ve yağlar, yüzde 12'si adi metallerden oluşan Rusya, ihracatı küresel krizden en çok etkilenen BRIC ülkesi oldu.

ÜMIT İZMEN TUSİAD Baş Ekonomist

KÜRESEL İŞBİRLİĞİ

Dünya küresel krizi geride bırakırken ticaret akımlarında da düzelmeye işaretleri görülüyor. Küresel krizlerin anatomisi incelendiğinde, dünya ticaretindeki daralmanın dünya üretimindeki daralmanın yaklaşık beş katı olduğunu biliyoruz. Ancak 2008 krizinde dünya ticareti tarihte görülmemiş bir hızla daraldı. IMF tahminlerine göre, dünya üretimi yüzde 1.5 artarken dünya ticareti yüzde 15 gerileyecek.

Bu sefer ticaretin geçmişe göre çok daha hızlı daralmasının arkasında yatan nedenlerin tam olarak anlaşılması mutlaka vakit alacak. Ancak şimdiden bazı ön saptamaları yapmak olası. Bunlar arasında en önemlilerinden birisi küresel ekonominin daha önce hiç olmadığı kadar birbirine eklenmiş olması.

Finansal piyasaların entegrasyon düzeyi, gelişmiş ülkelerdeki kredi daralmasının etkisinin finansman kanalıyla tüm ülkelerin dış ticaret hacimleri üzerinde hissedilmesine yol açtı. En az finansal piyasalar kadar önemli olan bir süreç de üretim süreçlerinin entegrasyonunda görüldü.

Küreselleşmenin bu kadar hız kazanmadığı yıllarda, gelişmiş ülkelerdeki tüketici talebinde meydana gelen bir düşüşün gelişmekte olan ülkelerin üretimleri üzerinde hissedilmeye başlaması aylar alırken, üretimin tüm dünyada tek bir üretim zincirinin parçası olarak yapıldığı günümüzde, bu etki artık hemen hissediliyor. İşte bu yüzden krizin ilk 14 ayında, dünya ticaretindeki daralma 1929 Büyük Buharanı'na göre iki kat hızlı oldu.

Çıkışta da dayanışma olur mu?

Ancak, üretim ve finansman süreçlerinde görülen entegrasyon, kriz karşısında ülkelerin işbirliğini güçlendirmesine zemin hazırladı. Bu sayede 2009 ortalarından itibaren dünya ekonomisi ve ticareti toparlanma sürecine girdi.

Toparlanmanın seyri krize karşı alınmış olan önlemlerin daha ne kadar

devam ettirileceğine bağlı olacak. Ama krize karşı önlem almakta gösterilen dayanışmanın krizden çıkışta gösterilmesi hayli şüpheli.

Çünkü, toparlanmanın zamanlaması ve şiddeti ülkeden ülkeye değişecek. Erken toparlanan ülkelerde ekonomi politikası normale dönerken toparlanmanın geciktiği ve zayıf olduğu ülkelerde ise gevşek para ve maliye politikalarına devam etmek gerekecek. Bu da bizi korumacılığa yönelik riski ile karşı karşıya bırakıyor. 1929 Büyük Buharanından sonra dünyayı kaplamış olan korumacılığın yol açtığı ekonomik, sosyal ve siyasi felaketlerin tekrarlanmaması için işbirliği içinde hareket etmek gerektiği ortada.

Küresel ticaretin seyri de ekonominin resesyondan çıkış hızına bağlı olacak. Talebin bu kadar hızlı düşüşüne yol açan koşullar ortadan kalkmaya başladıkça dünya ticareti de hızlanacak. Küresel krizler ertesinde dünya ticaretinin çok hızlı bir yükselişe geçtiği biliniyor. Ancak bu sefer biraz farklı olabilir. Çünkü sadece bir küresel krizle karşı karşıya değiliz. Aynı zamanda küresel ekonominin mekanizmalarını da değiştirecek derinlikte bir krizle karşı karşıyayız.

Öncelikle, kriz öncesinde başta ABD olmak üzere gelişmekte olan ülkelerde görülen tüketim çığnlığını besleyen bir finansal yapı olmayacak muhtemeldir. Gelirlerde ve servetlerde meydana gelen erozyon ve ıssızlık oranının 2. Dünya Savaşından bu yana görülen en yüksek seviyelere çıkmış olması, gelişmiş ülkelerin tüketimini sınırlayacak.

Tüketim alışkanlıkları da değişecek. Küresel finansal piyasaların düzenlenmesinde gidilecek olan daha ihtiyatlı yaklaşım, hızlı tüketim anlayışının kolayca ve ucuza finanse edildiği dönemlerin bir daha geri gelmesine imkan vermeyecek. Bütün bunlar küresel ticaretin eski günlerine döneceği anlamına geliyor.

Krizin koşullarını ortadan kaldırmak kesinlikle mümkün

Başta Çin ve diğer Asya ülkeleri olmak üzere, ihracatçı ülkelerin bu süreçte büyümelerindeki dış talep ağırlığını azaltmaları gerekecek. Daha az tüketen, daha çok tasarruf eden gelişmiş ülkeler karşısında daha çok tüketen, daha az tasarruf eden gelişmekte olan ülkelerin yer alacağı bir dünya, hiç şüphesiz bugüne göre daha dengeli, daha adil ve krizler karşısında daha dayanıklı olacak.

Küresel krizde ortak hareket etmenin tüm ülkeler için yararlı olduğunu yaşayarak öğrenmiş olan dünya şimdi aynı işbirliğini krizden çıkış politikalarında göstermek durumunda. İşbirliği nasıl dünyayı bir felaketin eşliğinden döndürmüştü şimdi de küresel dengesizlikleri azaltarak dünyanın bir daha böyle bir kriz yaşamamasını mümkün kılan koşulları ortadan kaldırmak mümkün.